N:r 4 för år 1885 åtföljes af en bilaga, fid. 641—652. 1—16.

Pietisten.

Utgifwen
af
P. Waldenström.
Femtiondefjerde årgången.

N:r 4 | Juli | 1885.

Till Pietistens läsare och wänner!

I detta häfte af Pietisten afslutas andra delen af betraktelserna öfwer **Guds ewiga frälsningsråd.** Allt härtill har Herren hulpit. Då säkert för åtskilliga prenumeranter enstilda häften gått förlorade eller blifwit skadade, då widare nya prenumeranter tillkommit, sedan den andra delen hade börjat utgifwas, då med ett ord flere torde önska att ersätta, hwad som fattas, för att få werket fullständigt, så meddelas härmed, att hwar och en, som önskar detta, kan få de årgångar eller häften, som han will, om han derom wänder sig till Pietistens Expedition, Stockholm. Han bör då **tydligt** uppgifwa året för den årgång och numret för det häfte eller de sidor, som fattas honom, (t. ex. "årg. 1883, häft. 1 och 2"), så att intet misförstånd må uppkomma wid expedieringen. De, som sakna hela första delen eller någon del deraf, kunna ock på samma sätt få det felande ersatt. För denna skull åtföljes detta häfte af ett register öfwer första delen, hwaraf de kunna se, hwad den innehåller. Wi skulle ock wara tacksamma, om wåra prenumeranter wille wisa detta register för sådana, som nu icke äro eller aldrig warit prenumeranter. För dessas skull är med detsamma förenadt ett register äfwen öfwer andra delen.

Priset för hela första delen är häftad 3 kronor, inbunden 4 kronor, för hela andra delen häftad 4 kronor, inbunden 5 kronor. Hwarje löst häfte om två ark säljes för 20 öre. Det som åstundas, tillsändes reqvirenten på det sätt, som han sjelf bestämmer. Dock får han sjelf betala frakten. Om det reqvirerade skall skickas på posten, bör han i reqvisitionen medsända frimärke, fyra öre för hel årgång eller derunder. Wåra prenumerantsamlare skulle wi wara mycket tacksamma, om de wille åtaga sig att hos sina prenumeranter höra efter, hwad de till äfwentyrs önska få ersatt, samt stå dem till tjenst med att reqvirera det. De få då tillgodoräkna sig 25 proc. rabatt.

Till begge delarna kunna ock lösa permar med stinnrygg reqvireras. Priset för dem blir 90 öre per stycke. Glöm ej att wid reqvisitionen uppgifwa, **till hwilken del** permar önskas. Å dessa permar lemnas prenumerantsamlare 25 proc. rabatt.

Äfwen genom boklådorna kunna såwäl hela delar som lösa årgångar eller häften reqvireras.

Om Kristi guddom.

Då många personer nu för tiden låta det wara sig angeläget att både enskildt och offentligt skrämma de enfaldiga med det, att jag förnekar Kristi guddom, och då med anledning deraf från åtskilliga håll bref med frågor om saken ingå, beder jag att få hänwisa alla, som wilja weta, huru härmed förhåller sig, till min öfwersättning af Nya Testamentet med förklarande anmärkningar, **sjunde** häftet, som inom några dagar utkommer. Der skola de i anmärkningarna till Joh. 1 kap. finna, hwad jag tänker uti denna fråga. Deraf skola de ock kunna bedöma beskaffenheten af mycket annat, som wissa personer tid efter annan sätta i omlopp för att skrämma de enfaldiga för, hwad de kalla, "den nya läran". Det går i denna del nu, som det i alla tider har gått. Men Herren kommer sedan med domen.

P. W.

Om förhållandet mellan gamla och nya testamentets skrifter.

Detta förhållande uttrycker frälsaren i Joh. 1: 17 i allmänhet sålunda: Lagen wardt gifwen genom Moses, näden och sanningen wardt genom Jesus Kristus. Det ordet **wardt**, som här begagnas, uttrycker ömsom, att något **blir till**, ömsom att något **framträder** och blir till **för en annans förnimmelse**. Sålunda heter det t. ex. i Mark. 1: 4 egentligen: **Johannes wardt** (d. w. s. Johannes framträdde), likaså säger Johannes döparen i Joh. 1: 30 om Jesus: Efter mig kommer en man, som **är worden** före mig. Se ock sammalunda Joh. 1: 15: Den, som kommer efter mig, **är worden** före mig. På begge dessa ställen sätta wåra wanliga öfwersättare: **har warit** i st. f. det, som står i grundtexten.

Näden och sanningen äro ewiga. De höra till Guds sons fullhet (Joh. 1: 14) och hafwa icke **blifwit till** utan **framträdt** derigenom, att Guds son blifwit menniska. Den gamla öfwersättningen: "näden och sanningen **är kommen** genom Jesus Kristus", är alltså till meningen fullkomligt riktig. Deraf följer ock, att näden och sanningen icke war kommen i gamla testamentet. Det fans **näd** i gamla testamentet, men **näden** i dess fullhet fans der ej; det fans **sanning** i gamla testamentet, men **sanningen** i dess fullhet fans der icke. Det nya testamentet åtgör alltså en **högre** uppenbarelse än det gamla, fastän det ena såwäl som det andra är en uppenbarelse från samme Gud. Aldra bestämdast framhåller Paulus detta i 2 Kor. 3. Och det är af wigt att fasthålla detta.

För att belysa detta wilja wi här anföra några exempel. I gamla testamentet finnes intet bud om att **älska fiender**; i gamla testamentet tillåtes en man att när som helst stilja sin hustru ifrån sig; i gamla testamentet tillåtes hämd o. s. w. Se om detta och mer sådant Matt. 5: 21—44. I gamla testamentet förekommer ingen bön om Guds näd för fiender eller ogudaktiga. Något sådant som: "Fader förlät dem det, ty de weta icke hwad de göra!" Eller: "Herre, tillräkna dem icke denna synd", ser man ingenstädes i de gammaltestamentliga helgonens böner. Deras böner gälla förderf och undergång för fiender. Detta ser man isynnerhet i Davids psalmer. Och alla försök att bortförklara det, tjena bara till att förwirra det rätta förståndet om skilnaden mellan gamla och nya testamentet. David har det witsordet, att han war en man efter Guds hjerta. Likwäl kunde han utom hustrur hafwa flere frillor (2 Sam. 12: 1 följ., 16: 22, 20: 3). Om jag med afseende på detta och annat frågar: Skulle en menniska, som lefde så, kunna wara en sann kristen?, så måste hwar och en, som känner evangelium, swara ett afgjordt nej. Men huru

n då David kallas en man efter Guds hjerta, ja i många afseenden wara en skön före-
ild för en kristen, när hans lif dock i wissa afseenden war sådant, att den, som nu lefde
, omöjligen skulle kunna wara kristen? Jo det beror derpå, att det uppenbarelsens ljus, un-
er hwilket David lefde, icke hade den klarhet, som sedan är gifwen genom Jesus Kristus.
Gamla testamentet är Guds ord, men det är ännu icke **det fulla ljuset.** Och de heliga i gamla
estamentet måste bedömas **efter det ljus, som de hade.** Häller man fast detta, så för-
står man många saker, som annars blifwa olösliga gåtor. Och det är i sanning outsäg-
ligt tröstligt att se, huru Gud bedömer menniskor icke efter det ljus, som de icke haft, utan
fter det ljus, som de haft.

Många andra exempel kunde anföras, om utrymmet medgäfwe det. Men här kan
ndast ett och annat antydas. När man läser t. ex. ps. 6: 6, 30: 10, 88: 11—13, 115: 17,
Es. 38: 18, 19, och der ser hwilket dunkel, som i allmänhet för de gammaltestamentliga helgo-
nen hwilade öfwer tillståndet efter döden, ett dunkel genom hwilket endast en eller annan
swag stråle bryter fram, då förstår man, huru stort det ljus är, som kommit genom Jesus
Kristus. Tänk David säger ju: I döden tänker man icke på dig, i dödsriket ho tackar dig
(ps. 6: 6), eller: De döda lofwa icke Herren, icke heller någon af dem, som farit ned i det
tysta (ps. 115: 17), och Hiskias sjunger i glädje öfwer fått tillfrisknande: De, som hafwa farit
ned i grafwen, kunna ej hoppas på din trofasthet. Den lefwande, den lefwande, han tackar
dig såsom jag i dag (Es. 38: 18 f.). Och detta säga de icke om ogudaktiga, utan de säga
det med afseende på, hwad de sjelfwa trodde sig hafwa att wänta i dödsriket. När man
ser sådant, då förstår man, hwarför de gammaltestamentliga helgonen satte så stort wärde
på långt lif, jordisk wälgång o. s. w. Och jemför man det med de nytestamentliga utsa-
gorna t. ex. frälsarens tal om, huru Lazarus wid sin död fördes i Abrahams sköte, eller
hans ord till röfwaren på korset: I dag skall du wara med mig i paradis, eller Pauli
ord: Jag har kämpat en god kamp, härefter är åt mig förwarad rättfärdighetens krona —
wisst blir skilnaden stor. Men det måste så wara. Den nytestamentliga uppenbarelsen är
i förhållande till den gammaltestamentliga såsom middagssolens ljus i förhållande till
morgonrodnadens. Morgonrodnaden är icke det fulla ljuset, men den är ett ljus, som kom-
mer från solen, det ljus som solen sänder före sig, innan hon går upp i sin fulla glans.
Prof. Melin försöker förklara denna sak så, "att dödsriket först genom Kristi död och upp-
ståndelse uppklarnat till lif och salighet för de fromma" (se hans anm. till ps. 6: 6). Men
när frälsaren talade om, huru Lazarus af änglar fördes i Abrahams sköte, då hade ju
hans död och uppståndelse icke ännu inträffat. Nej, dödsriket har nog alltid haft sitt ljusa
paradis för de fromma. Men först genom Kristus kom den fulla uppenbarelsens ljus,
som kunde gifwa Guds folk en klar inblick i dessa förhållanden.

Till hwilka betänkliga följder det leder att förbise denna skilnad mellan gamla och
nya testamentets uppenbarelse, wisar oss Adventisternas willfarelse, hwilka försöka bläsa ut
nya testamentets ljus för att på grund af det dunkel, som ännu i gamla testamentet hwi-
lar öfwer de ewiga tingen, förneka menniskoandens odödlighet och lära, att både kroppen
och anden dö.

För hwar och en, som känner det gamla testamentet, är det ock bekant, i hwilket
dunkel frågan om ett olika tillstånd efter detta lifwet för de gudfruktiga och de ogudaktiga
är insvept. Om en de ogudaktigas fördömelse efter döden, så som denna läres i nya testa-
mentet, talar gamla testamentet ingenting, och det ord, som i gamla testamentet uti wår
gamla öfwersättning ständigt öfwersättes med **helwetet,** betyder helt enkelt **dödsriket,** så-
som det ock i nya öfwersättningen återgifwes.

Summan af det wi tala blir alltså, att det är, såsom Johannes säger, att sannin-
gen, den guddomliga sanningens fulla ljus är gifwet först genom Jesus Kristus. Detta
skall lära oss att tacka Gud af hela wårt hjerta för den högre uppenbarelse, som wi fått i
emförelse med de gammaltestamentliga helgonen. Men icke blott det. Det skall ock lära
ss att rätt anwända det gamla testamentet, så att wi icke till äfwentyrs, såsom ofta sker,
egagna det dunkel, som ännu i många stycken finnes i gamla testamentet, för att dermed
örduukla det nya testamentets klarare ljus, utan att wi twertom begagna det nya testa-
entets ljus för att dermed lysa oss fram i frågor, hwilka uti gamla testamentet ännu
ro insvepta i dunkel. Wi behöfwa alls icke såsom somliga wara rädda för att erkänna
etta det nya testamentets företräde och öfwerordnade ställning i förhållande till det gamla
estamentet. Twertom skall ett erkännande deraf gifwa oss en skön inblick i Guds upp-
ostrande wishet. Det blir ingen motsägelse mellan gamla och nya testamentet för det,
tt den guddomliga sanningen är i större klarhet och fullständighet uppenbarad i det se-
are än i det förra.

Joh. 6: 53—57.

Då det i Joh. 6: 53 o. följ. talas om att äta Kristi kött och dricka hans blod, så lider intet twifwel, att der är fråga om ett andligt ätande och drickande, som består deri att man i tron mottager den personlige frälsaren och blir ett med honom. Att der icke är fråga om nattwarden, synes förnämligast af följande omständigheter: 1:o) war nattwarden ännu icke instiftad, när Herren talade de nämnda orden; 2:o) är nattwarden instiftad för de troende, men det ätande och drickande, hwarom Herren talar i Joh. 6, framställes af honom såsom nödwändigt för **de ogudaktiga**, om de skola få lif; 3:o) säger Herren, att den, som äter hans kött och dricker hans blod, har ewigt lif; men detta kan ej sägas om nattwarden; ty ewigt lif kan man hafwa utan att hafwa åtnjutit Herrens nattward, och Herrens nattward kan man bruka utan att hafwa ewigt lif; 4:o) talar Herren wid nattwardens instiftelse icke om att **äta hans kött** utan **hans kropp**, och att det ligger wigt på denna åtskilnad, synes deraf, att det på **alla** ställen, der det talas om nattwarden, står **Kristi kropp**, men ingenstädes Kristi kött. Huru galet det än må synas för wårt förnuft, blir det derför, såsom Paulus säger, att det i nattwarden wälsignade brödet är **Kristi kropps gemenskap**, d. w. s. att det har med sig Kristi kropp. Der är således fråga om något annat än ett blott andligt ätande. Kunna wi nu icke med wårt förstånd fatta denna hemlighet, så må wi heldre uppgifwa tilliten till wårt förstånd än tilliten till wår Herres ord.

Från Pietistens Expedition, Stockholm, samt i alla boklådor kan erhållas:

Nya Testamentet

med förklarande anmärkningar

af

P. Waldenström.

Sjunde häftet.

Pris: 75 öre.

Förut utkomna sex häften kosta 75 öre per häfte.

Till subskription anmäles här en **godtköpsupplaga i fickformat**

af

"Stycken af lifwets ord"

Betraktelser för hwar dag i året

af

P. Waldenström.

Inbunden i wälsitt band kommer boken att kosta 1 krona 25 öre per exemplar. Wid requisition af minst 10 ex. lemnas 20 proc. rabatt.

Wi beräkna att få boken färdigtryckt i Oktober månad innewarande år och emotse med tacksamhet requisitioner ju förr desto hellre, för att, om möjligt, kunna få någon ledning wid bestämmandet af upplagans storlek.

Stockholm i Augusti 1885. Pietistens Expedition.

Stockholm, tryckt hos A. L. Normans Boktryckeri-Aktiebolag, 1885.